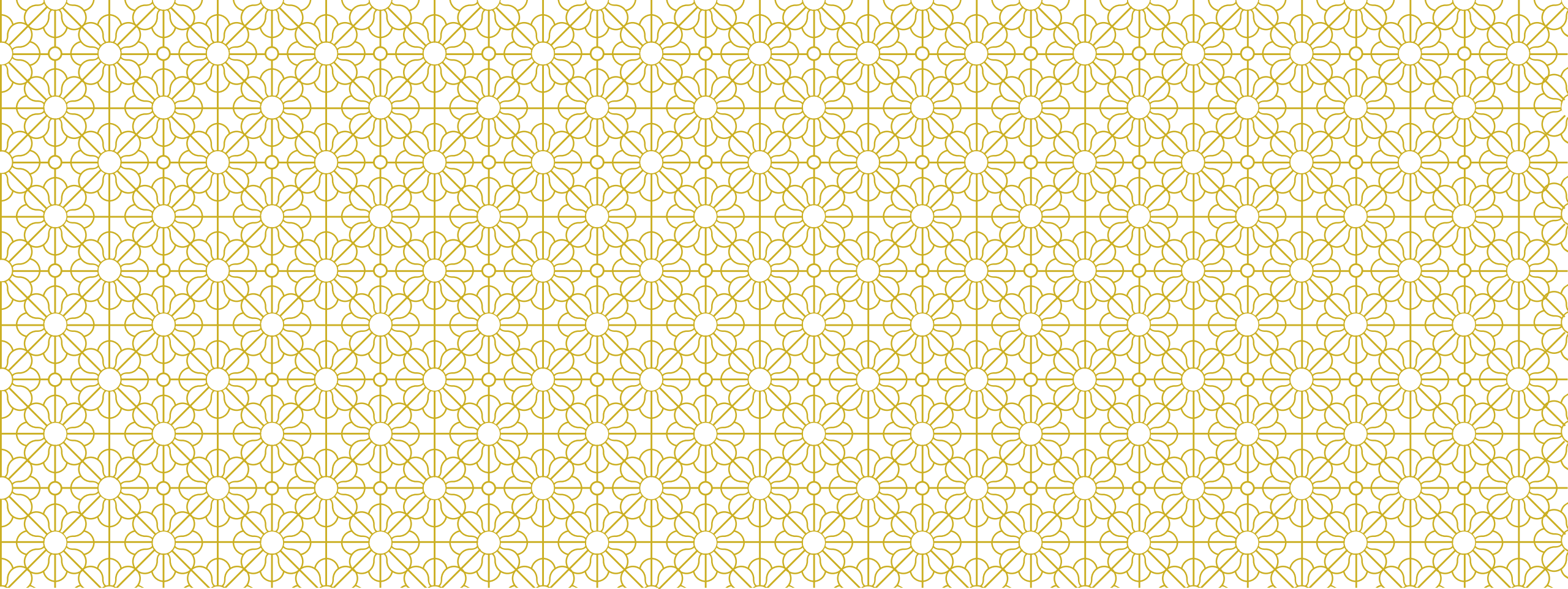

BLOC 2. PROCÉS GENERAL DE LA INVESTIGACIÓ EN EDUCACIÓ (SESSIÓ 1 - 2)

Robert G. Valls Figuera
Grau de Pedagogia

CONTINGUT

1. Paradigmes i metodologies de recerca
2. Característiques generals del procés de recerca educativa
3. El plantejament del problema i la pregunta d'investigació

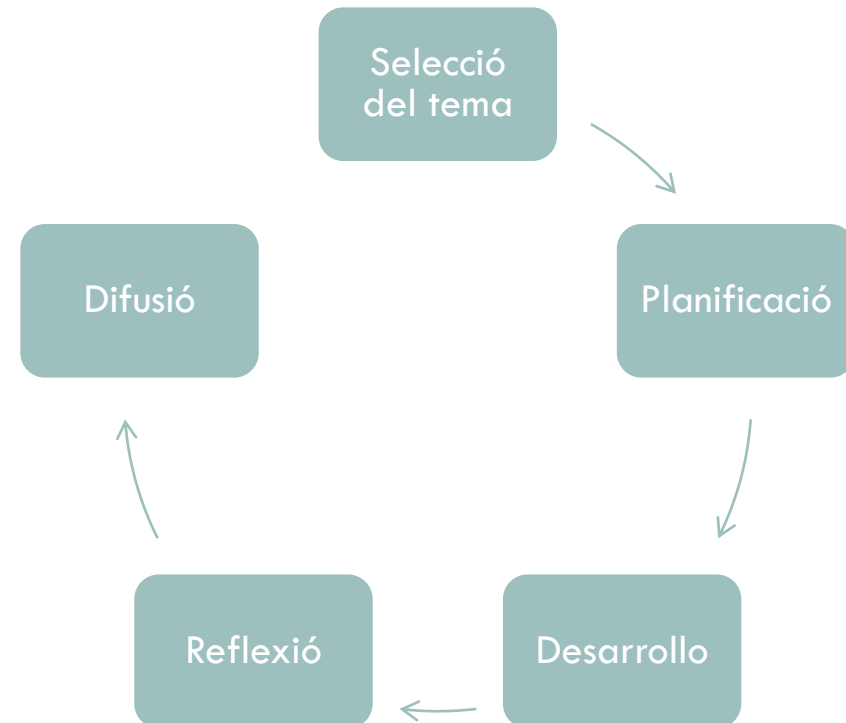
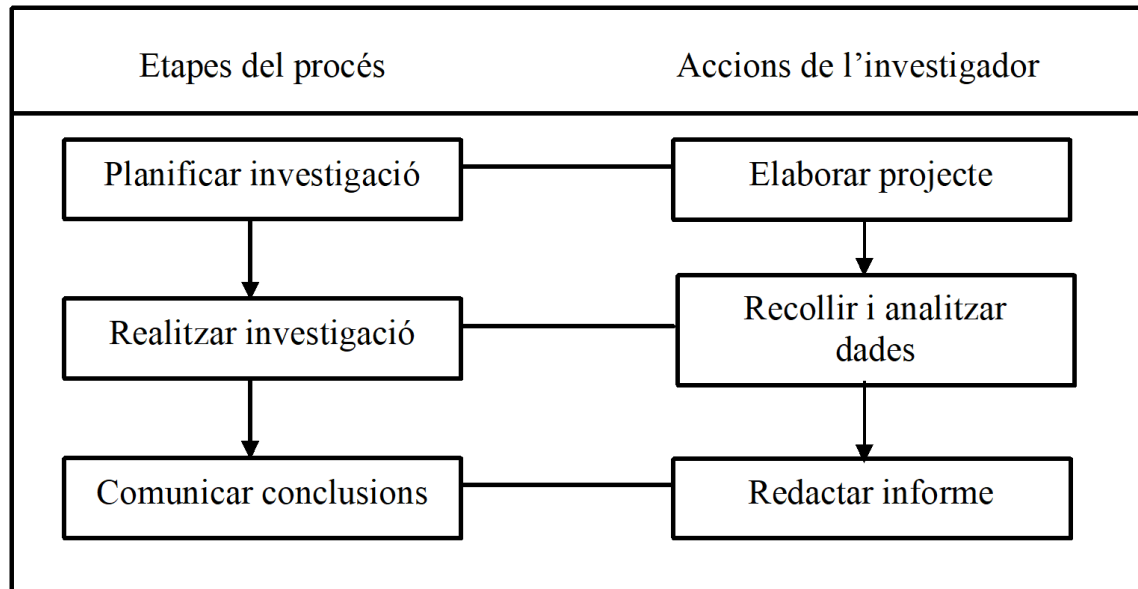
PARADIGMES I METODOLOGIES DE RECERCA

Característiques	Cuantitativa	Cualitativa	Enfoque crític
Naturalesa de la realitat	Objectiva, estàtica, única, donada, fragmentable, convergent	Dinàmica, múltiple, holística, construïda, divergent	Compartida, històrica, construïda, dinàmica, divergent
Finalitat de la investigació	Explicar, predir, controlar fenòmens, verificar teories. Lleis per a regular els fenòmens	Comprendre i interpretar realitat, significats persones, percepcions, intencions, accions	Identificar potencial de canvi, emancipar subjectes. Analitzar la realitat
Relació subjecte / objecte	Independència. Neutralitat, no s'afecten. Investigador extern i subjecte com a "objecte"	Dependència. S'afecten. Implicació de l'investigador. Interrelació	Relació influenciada pel compromís. L'investigador és un subjecte més

PARADIGMES I METODOLOGIES DE RECERCA

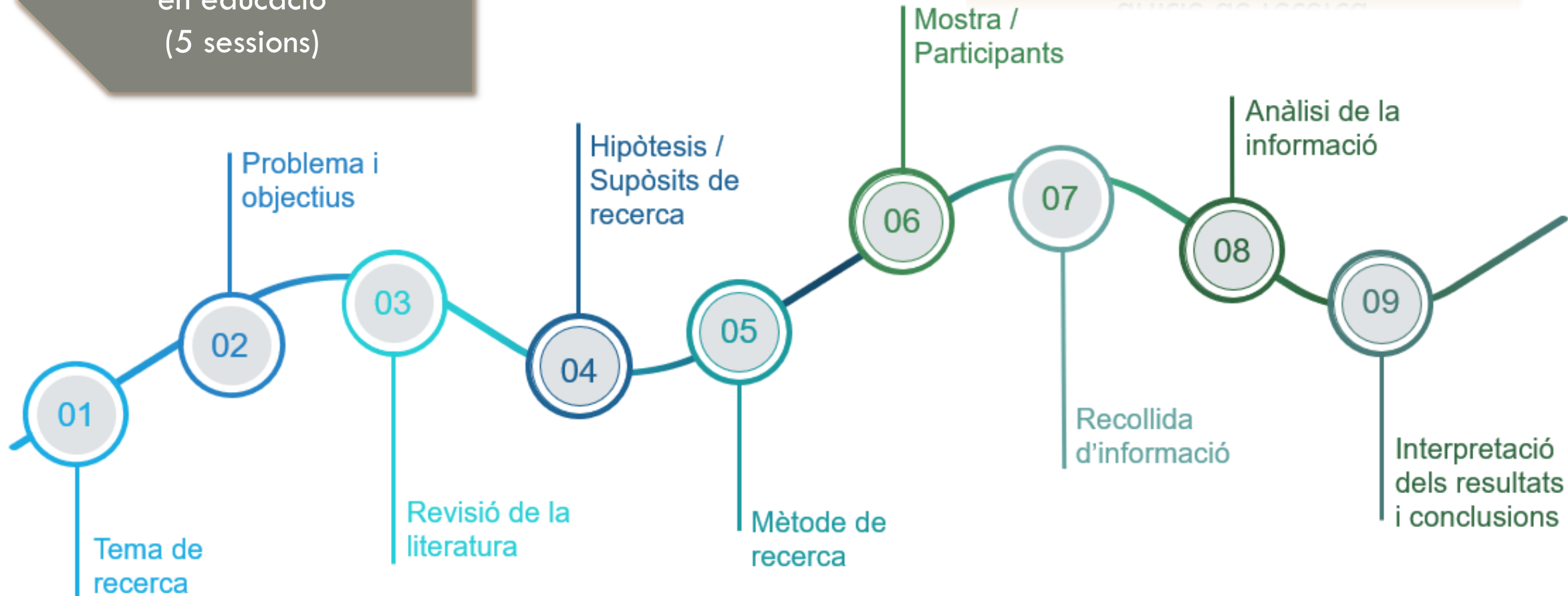
Característiques	Positivista	Interpretatiu	Sociocrític
Valors	Neutres. Investiga-dor lliure de valors. Mètode objectiu	Explícits. Influeixen en la investigació	Compartits. Ideologia compartida
Teoria ↔ pràctica	Dissociades (entitats diferents). La teoria, norma per a la pràctica	Relacionades. Retroalimentació mútua	Indissociables. Relació dialèctica. La pràctica és teoria en acció
Criteris de qualitat	Validesa, fiabilitat, objectivitat	Credibilitat, confirmació, transferibilitat	Intersubjectivitat, validesa consensuada
Tècniques Instruments Estratègies	Quantitatives Tests, qüestionaris, Observació siste-màtica, experiment.	Qualitativ/descrip. Investigador: prin-cipal instrument. Perspectiva participants	Estudi de casos. Tècniques dialèctiques
Anàlisi de dades	Quantitatiu: esta-dística descriptiva i inferencial	Qualitatiu: inducció analítica, triangulació	Intersubjectiu. Dialèctic

PERSPECTIVA GENERAL DEL PROCÉS

Bloc 2. Característiques
principals de la investigació
en educació
(5 sessions)

Activitat - Anàlisi de contingut d'un
article de recerca

Sessió 1

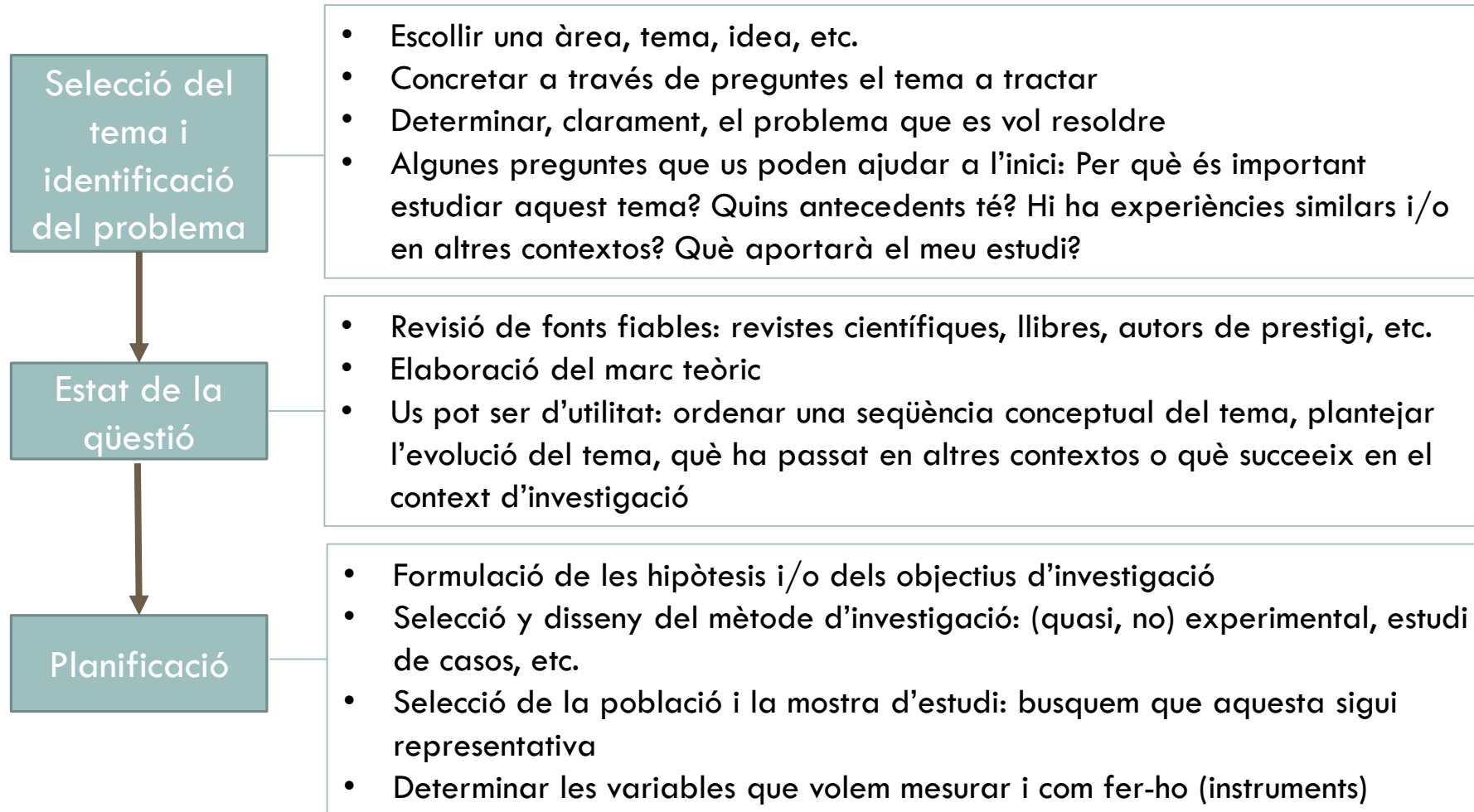
Sessió 2

Sessió 3

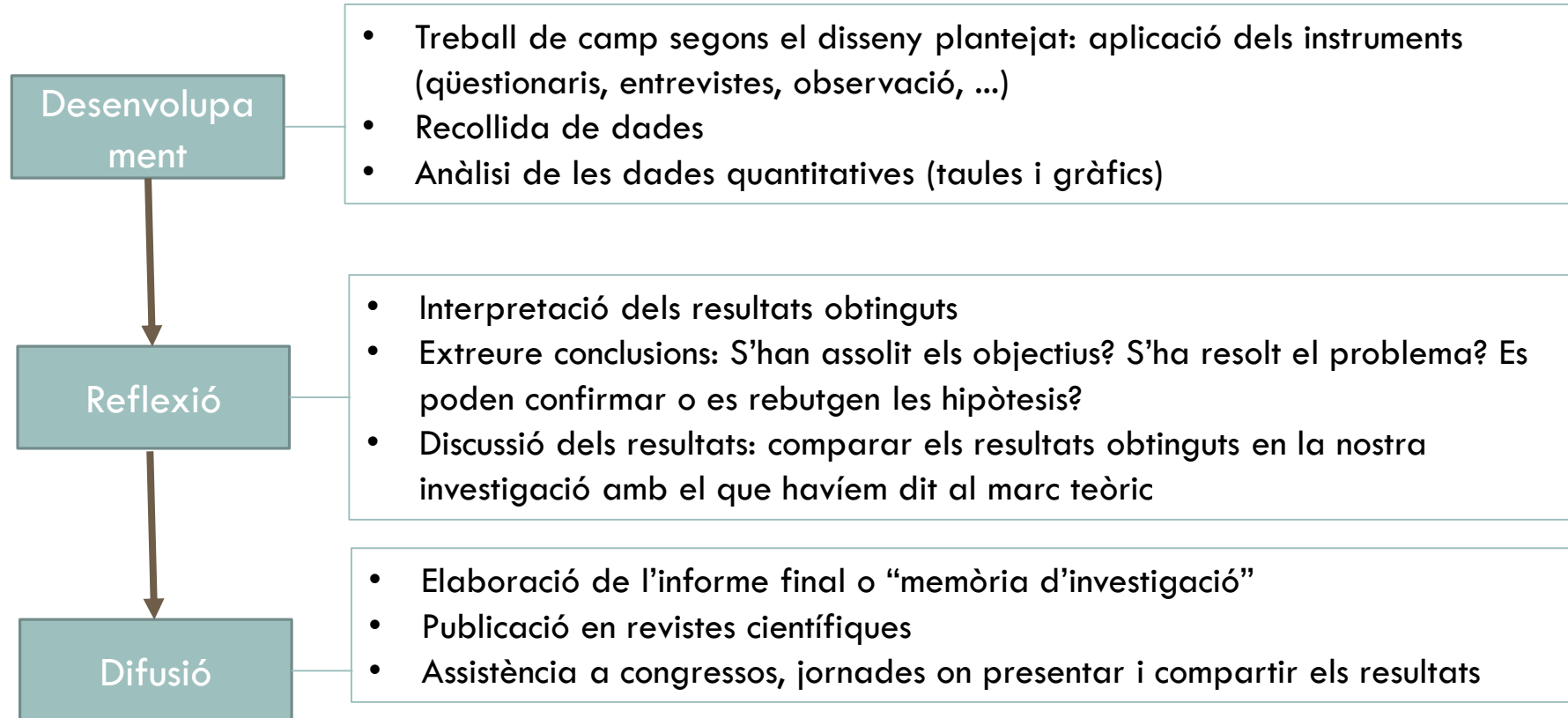
Sessió 4

Sessió 5

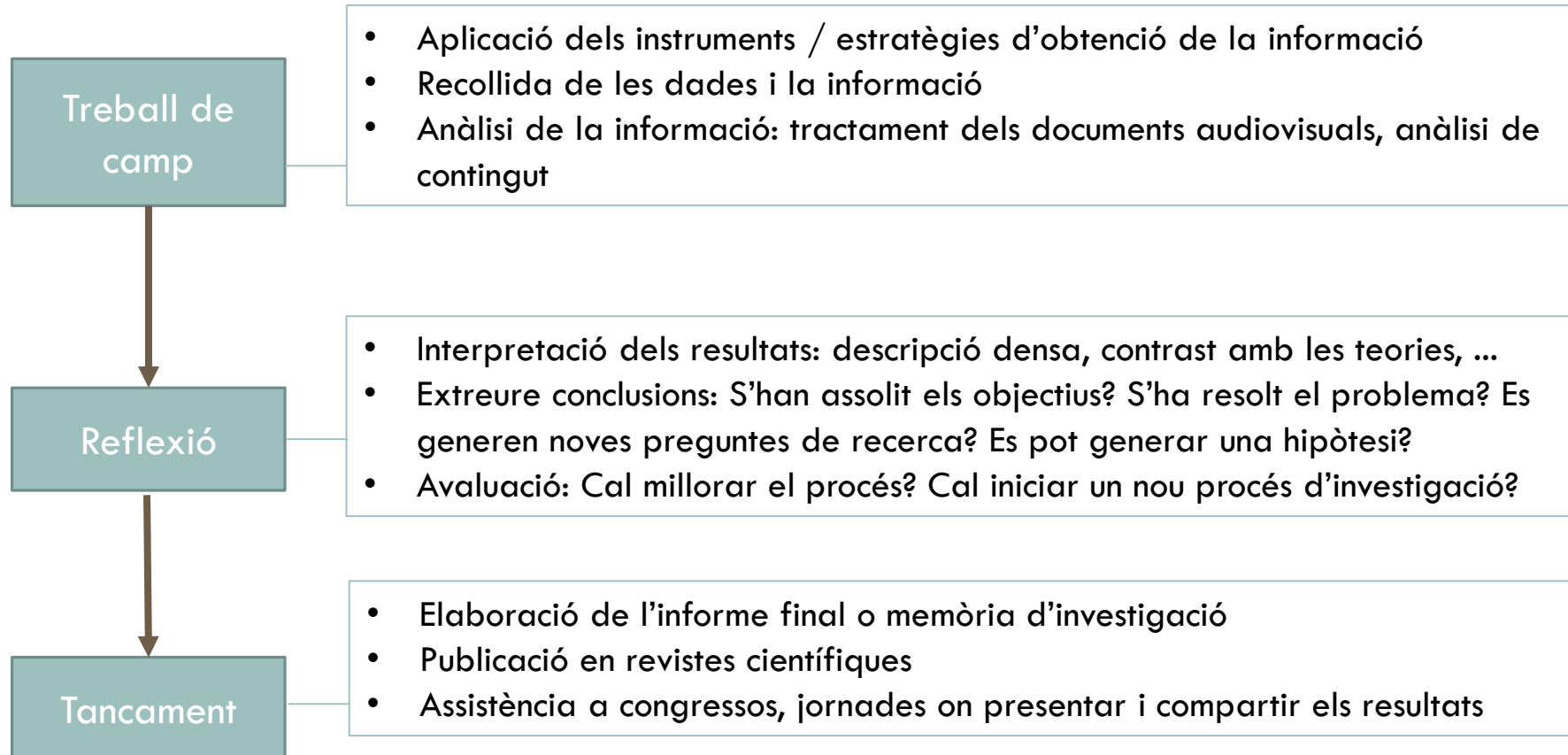
PROCÉS D'INVESTIGACIÓ QUANTI/QUALI – EL DISSENY

PROCÉS D'INVESTIGACIÓ QUANTITATIU – LA REALITZACIÓ

PROCÉS D'INVESTIGACIÓ QUALITATIU – LA REALITZACIÓ

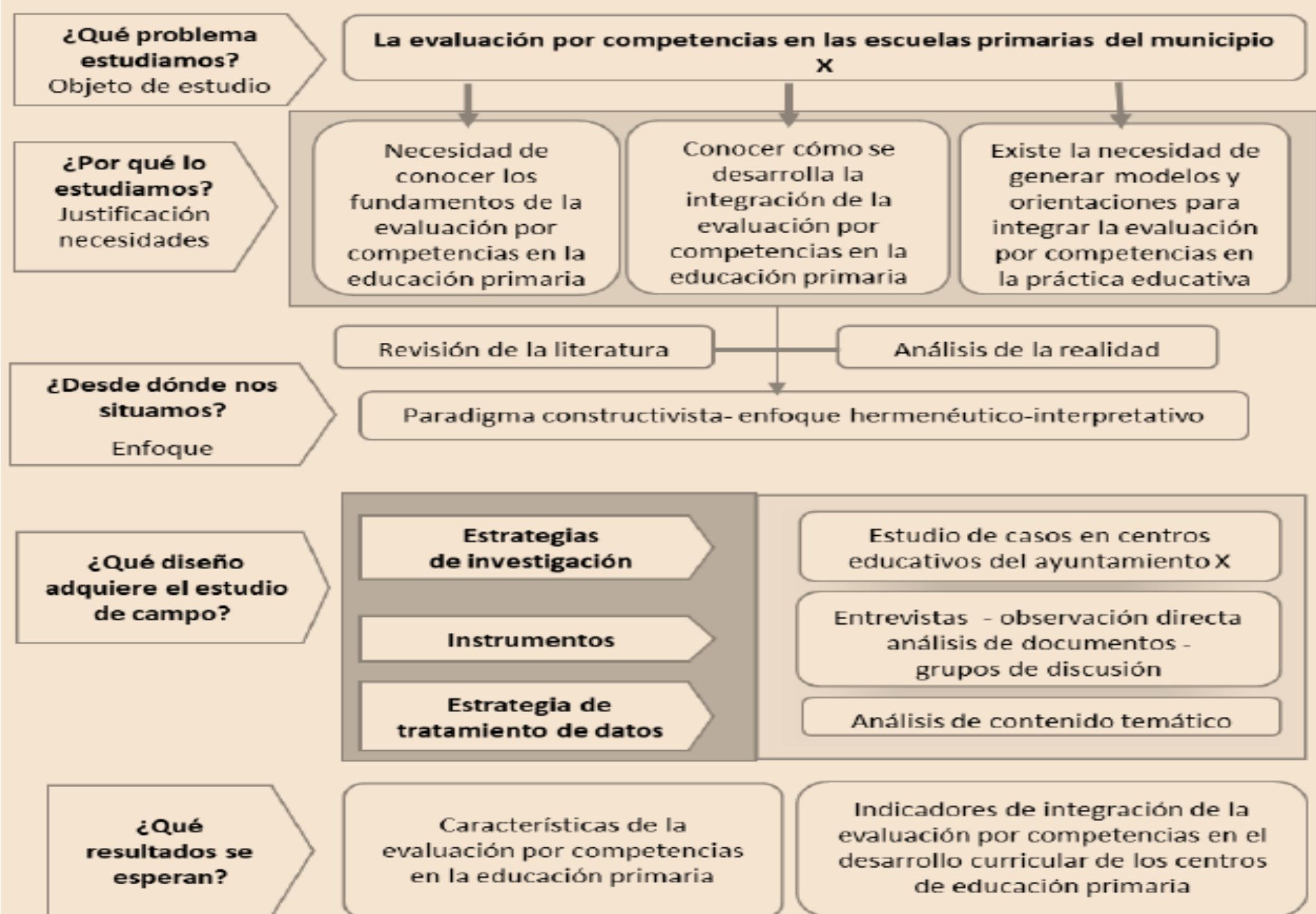

Figura 2. Diseño de un proceso de investigación. Basado en García San Pedro (2010).

EXEMPLES D'INVESTIGACIÓ QUANTITATIVA

Aparicio-Chueca, P., Bernardo, M., Domínguez-Amorós, M., Elasri-Ejjaberi, A., Maestro-Yarza, I., & Triadó-Ivern, X. (2022). Estudi descriptiu del rendiment acadèmic en els tres períodes de docència universitària durant la COVID-19. *REIRE Revista d'Innovació I Recerca En Educació*, 16(1), 1–17. <https://doi.org/10.1344/reire.39618>

de la Iglesia Villasol, M. C. (2020). Analítica dels usos digitals i rendiment acadèmic. Un estudi de cas amb estudiants universitaris. *REIRE Revista d'Innovació I Recerca En Educació*, 13(2), 1–20. <https://doi.org/10.1344/reire2020.13.229267>

Freixa-Niella, M., Dorio-Alcaraz, I., Figuera-Gazo, P., & Torrado-Fonseca, M. (2021). Percepció dels factors de transició a la universitat: incidència de la realitat plural dels estudiants. *REIRE Revista d'Innovació I Recerca En Educació*, 14(2), 1–17. <https://doi.org/10.1344/reire2021.14.233236>

EXEMPLES D'INVESTIGACIÓ QUALITATIVA

Luna, E., Rubio-Martín, M.-J., & Cubero, A. (2023). Fotoveu i pedagogia crítica: una experiència educativa aplicada a les violències de gènere. *REIRE Revista d'Innovació i Recerca En Educació*, 17(1), 1–18.

<https://doi.org/10.1344/reire.43038>

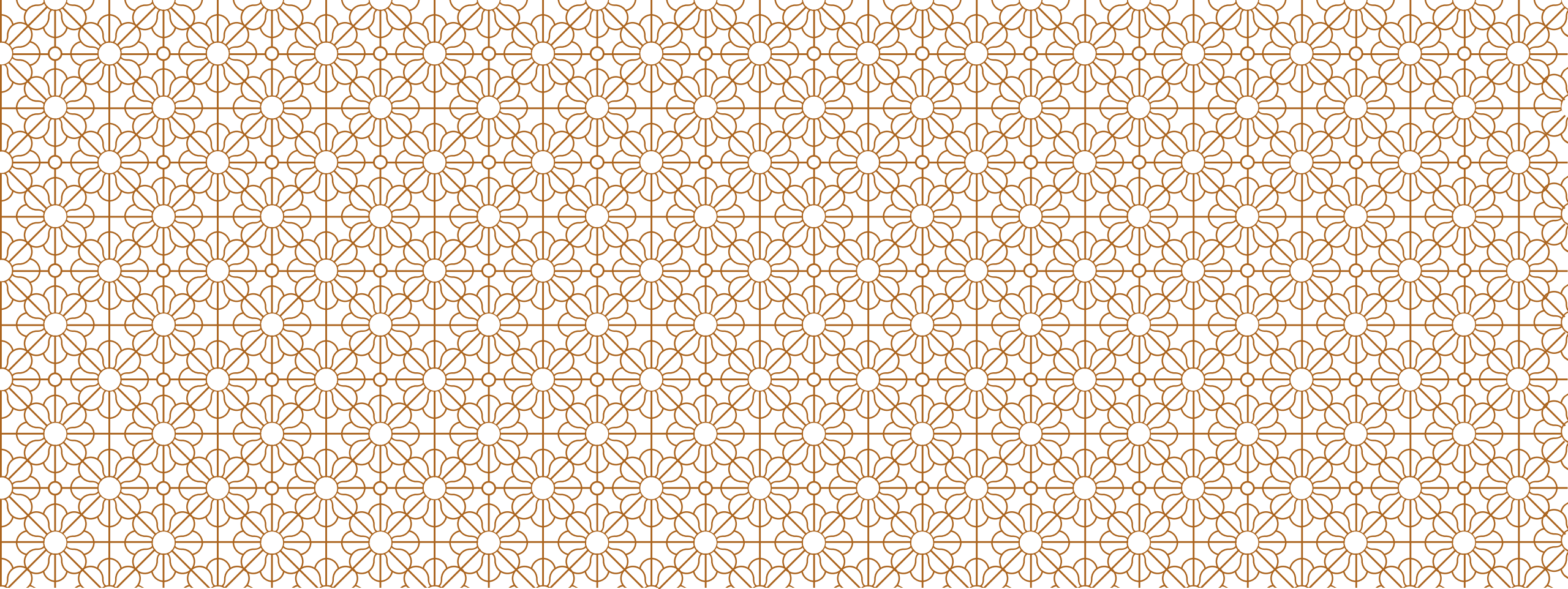
Angelini, M.L. y García Carbonell, A. (2014). Análisis cualitativo sobre la simulación telemática como estrategia para el aprendizaje de lenguas. *Revista Iberoamericana de Educación*, 64(2), 1-15.

Gallego Noche, B. (2008). La investigación biográfico-narrativa en un estudio sobre la situación de las mujeres en el deporte. *Revista de Investigación Educativa*, 26(1), 121–140.

Arroyo González, R. (2006). Desarrollo de la escritura en un contexto multicultural. Una investigación etnográfica. *Revista de Investigación Educativa*, 24(2), 305–328.

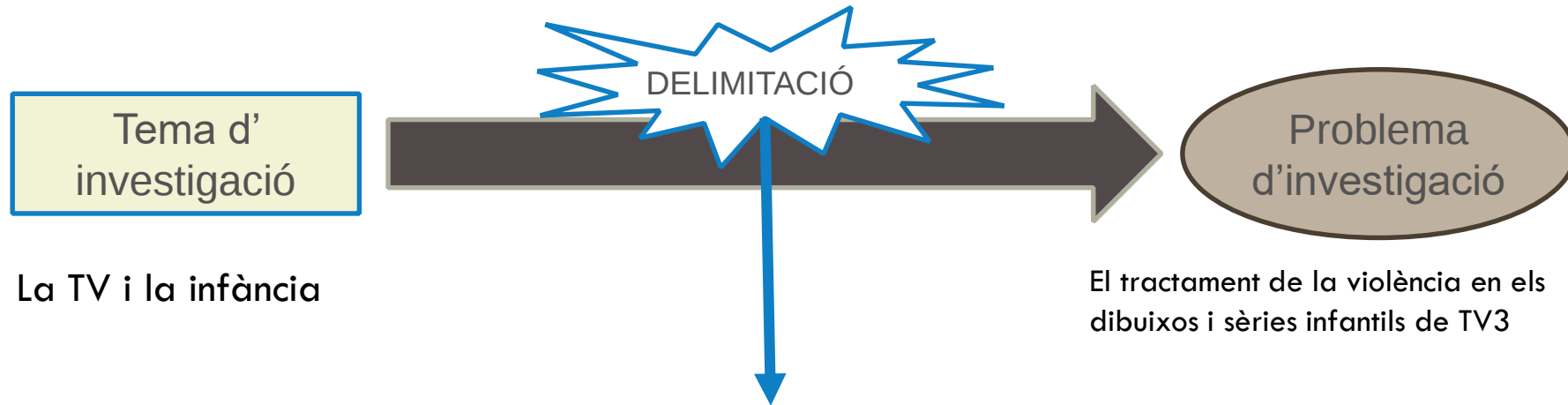
TIPUS D'ARTICLES

Articles	Descripció
Divulgatiu	Exposa idees o proposa orientacions davant una temàtica concreta. Hi ha aspectes teòrics i pràctics, pot incloure dades d'altres estudis (no sol presentar dades pròpies)
Teòric	Presenta un tema concret amb molt de detall. Sobre tot hi ha aspectes teòrics i moltes definicions de conceptes; no solen aparèixer dades pròpies.
Recerca	Presenta un estudi sobre un àmbit concret. Es defineixen les diferents etapes de la recerca i presenten els resultats i conclusions que s'obtenen.
Metaanàlisi	Recopilatori d'investigacions realitzades en un mateix àmbit o temàtica, permet fer-se una idea del panorama general sobre aquella investigació i sobre que s'està investigant al voltant d'un tema.

TEMA I PREGUNTA DE RECERCA

PLANTEJAMENT DEL PROBLEMA

Quina àrea o aspecte de l'educació m'interessa?
En quins aspectes del procés d'E-A m'agradaria profunditzar?
Com puc resoldre una determinada situació problemàtica?
Quins factors del context milloren els resultats educatius dels alumnes?
Com afecta l'aprenentatge d'una metodologia concreta d'ensenyament?

PLANTEJAMENT DEL PROBLEMA

Per què és important estudiar aquest tema? Quins antecedents té? Hi ha experiències similars i/o en altres contextos? Què aportarà el meu estudi?

- ❖ El tema pot sorgir de la nostra experiència diària professional, de problemes observats, interessos personals, etc.
- ❖ Cal que el problema estigui JUSTIFICAT, cal DOCUMENTAR-SE, que sigui ÚTIL i tingui un IMPACTE SOCIAL; però a més, em de tenir en compte que sigui FACTIBLE (preveure que podem duu a terme la investigació segons el temps i els recursos disponibles).

Tota aquesta feina prèvia ens ajudarà a formular la nostra pregunta d'investigació i definir amb major claredat els objectius que volem assolir

JUSTIFICAR LA INVESTIGACIÓ

(Exemple) Interculturalitat, resistència cultural i clima d'aula dels docents de secundària. La convivència a les aules.

- ✓ **Conveniència:** En las aulas existe diversidad de culturas y tenemos que dar respuesta desde la perspectiva del profesorado
- ✓ **Relevancia Social:** Se revisarán noticias en la prensa sobre el tema y en el INE estadísticas sobre alumnado extranjero y ratio
- ✓ **Implicaciones:** Es importante la formación del profesorado en esta área para poder atender a todos los alumnos y mejorar la convivencia en las aulas.
- ✓ **Valor teórico:** la resistencia cultural en educación está poco desarrollada como tema, puede aportar masa crítica. Se pretende realizar una investigación con una muestra representativa para poder generalizar resultados.
- ✓ **Utilidad metodológica:** se validará un cuestionario y se realizará un prueba piloto previa para su posterior aplicación

LA PREGUNTA DE RECERCA

- Està present al llarg de tota la investigació. La resposta la obtenim al finalitzar la recerca
- Ve justificada a partir del marc teòric.
- En una bona pregunta d'investigació hem de poder identificar tres elements:
 - a) **El contingut** que em permetrà concretar i fonamentar el tema (conceptes sobre els que desenvolupar el MT)
 - b) **Elements relacionats** en el procés (context, població, escenari, participants)
 - c) **L'enfocament metodològic** (QUANTI o QUALI)

EXEMPLES DE PREGUNTES DE RECERCA

1. Existeix una relació positiva entre l'assistència a l'escola infantil i la maduresa social en l'alumnat del primer cicle de primària?"
2. "¿Què significa ser "mare soltera" per les mares de l'escola X del barri de Sants: com afecta en el seu paper como a mare y en altres aspectes de la seva vida?"

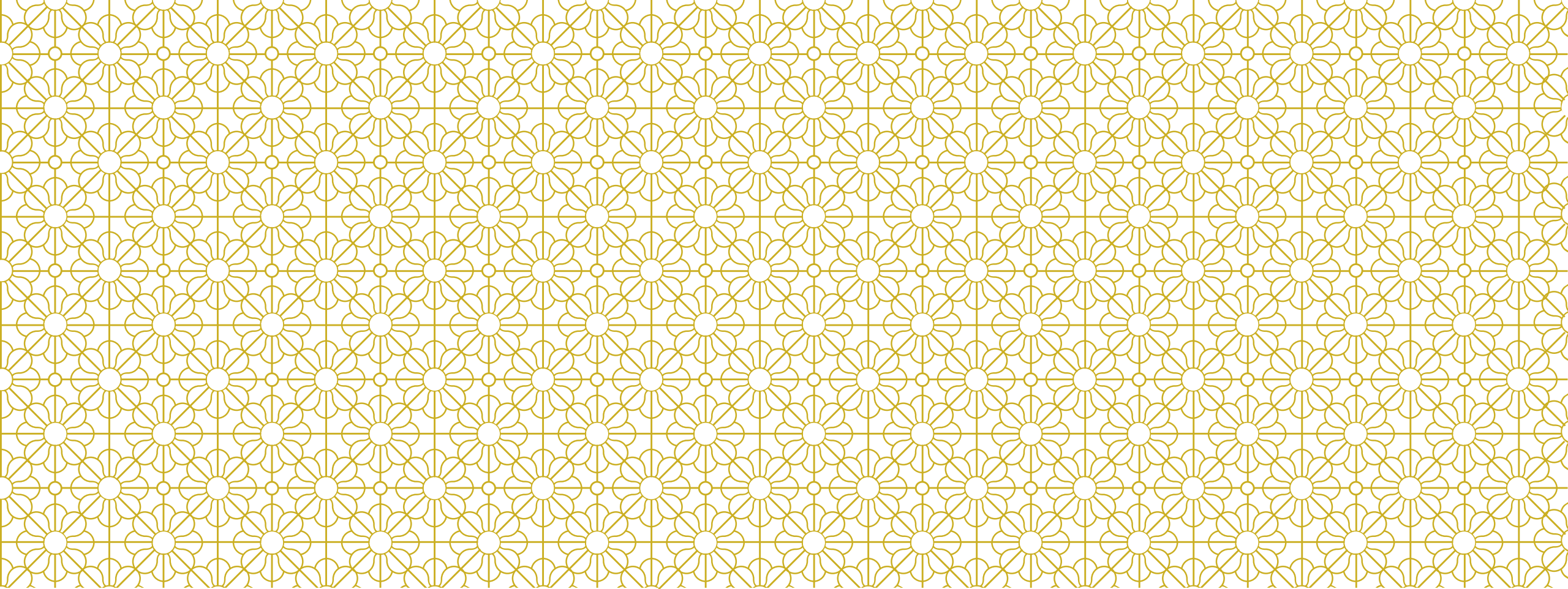
IDENTIFIQUEU ELS TRES ASPECTES DESCRITS EN LES SEGÜENTS PREGUNTES

1. Existeix relació entre les hores passades davant de la TV i la conducta agressiva de tipus verbal en adults entre 25-35 anys residents en localitats superiors a 100.000 hab.?

2. Un 35% dels alumnes que es van presentar a les PAU han posat de manifest deficiències ortogràfiques. Quines condicions porten als estudiants que, després de 12 anys d'escolarització, encara fan un us incorrecte del vocabulari?

3. A l'iniciar el seu exercici professional, en el procés de transició de la formació inicial a la situació real de treball, docents novells troben dificultats i problemes. Quins són els problemes i dificultats personals que es troben el docent a l'educació primària?

4. Els alumnes que aprenen a llegir mitjançant un mètode fònic o sil·làbic desenvolupen els mateixos hàbits de lectura o estratègies que els que aprenen mitjançant un mètode global-natural?

FLIPPED CLASS – FORMULACIÓ DELS OBJECTIUS

COM FUNCIONARÀ?

A continuació jo us deixaré una sèrie de material teòric que haureu de revisar.

A) Les diapositives sobre el temari

B) Lectures addicionals (obligatòries) per aprofundir en el tema

Una vegada llegit tot això haureu de realitzar una petita activitat que us permetrà saber si heu assolit els coneixements Si en la propera sessió encara hi ha dubtes podreu fer les preguntes que tingueu.

CONTINGUT

1. La formulació dels objectius d'investigació

DOCUMENTS DE CONSULTA

Els trobareu al campus virtual en la mateixa carpeta on esta el power del Bloc 2.

1. Universidad de Sevilla – La definición de los objetivos de investigación
2. Juvé, M. E. (2012). Cómo preparar un proyecto de investigación

ELS OBJECTIUS DE RECERCA

- ❖ Reflex de les accions que es volen duu a terme en la investigació.
 - a) Un objectiu general (OG) que reflecteixi el que es vol aconseguir amb la investigació
 - b) Entre 2-4 objectius específics (OE) que ordenen les accions concretes que es durant a terme per assolir l'OG. Poden haver-hi tant objectius específics com perquè, on, com en la investigació hi hagi.
- ❖ Coherència i consistència entre ells
- ❖ Podem ajudar-nos de la Taxonomia de Bloom per utilitzar verbs que ens ajudin a redactar els objectius.

TAXONOMIA DE BLOOM

VERBOS APLICADOS A LA TAXONOMÍA DE BLOOM					
CONOCIMIENTO	COMPRENSIÓN	APLICACIÓN	ANÁLISIS	SÍNTESIS	EVALUACIÓN
Citar	Clasificar	Aplicar	Analizar	Combinar	Actualizar
Definir	Comparar	Calcular	Catalogar	Compilar	Apoyar
Describir	Convertir	Construir	Categorizar	Componer	Apreciar
Dibujar	Deducir	Demostrar	Criticar	Concluir	Argumentar
Emparejar	Discutir	Descubrir	Cuestionar	Construir	Calificar
Enumerar	Distinguir	Dibujar	Debatar	Crear	Comparar
Escribir	Ejemplificar	Emplear	Decidir	Decidir	Contrastar
Identificar	Estimar	Esbozar	Diferenciar	Ensamblar	Criticar
Indicar	Explicar	Experimentar	Discriminar	Establecer	Defender
Inscribir	Expresar	Ilustrar	Distinguir	Explicar	Elegir
Nombrar	Generalizar	Manipular	Examinar	Formular	Estimar
Ordenar	Interpretar	Modificar	Identificar	Justificar	Evaluar
Reconocer	Predecir	Operar	Ilustrar	Modificar	Justificar
Recordar	Reenunciar	Preparar	Ordenar	Organizar	Juzgar
Repetir	Relacionar	Producir	Organizar	Planear	Predecir
Reproducir	Resumir	Programar	Relacionar	Priorizar	Probar
Rotular	Revisar	Resolver	Seleccionar	Proponer	Seleccionar
Señalar	Secuenciar	Utilizar	Separar	Reconstruir	Validar
Subrayar	Traducir	Solucionar	Subdividir	Resumir	Valorar

ELS OBJECTIUS D'INVESTIGACIÓ

ASPECTOS A TENER EN CUENTA AL REDACTAR LOS OBJETIVOS DE INVESTIGACIÓN

- ☐ Los objetivos deben apuntar hacia el logro de resultados concretos que se alcanzaran a través del desarrollo de la investigación.
- ☐ Deben evitarse objetivos que no sean factibles de alcanzar.
- ☐ Por ejemplo, *diseñar un programa de formación para que las personas que lo tomen, alcancen la plenitud total en 6 meses.*
- ☐ Tienen que poder alcanzarse como consecuencia de una acción que haya llevado a cabo la persona investigadora.
- ☐ Deben plantearse mediante un verbo en infinitivo.
- ☐ Definen la investigación ya que proporcionan significado.
- ☐ Una investigación no tiene sentido sin **objetivos de investigación**.
- ☐ Son una guía sobre la cual la persona investigadora realiza el estudio.
- ☐ El desarrollo de la metodología de investigación también depende de ellos.
- ☐ Ahorra tiempo porque evita la recopilación de datos innecesarios.
- ☐ Proporcionan una guía paso a paso que hace que la investigación esté bien planificada.

L'OBJECTIU GENERAL EN LA INVESTIGACIÓ

L'objectiu general ha de ser el camí que ens doni la resposta de la pregunta d'investigació.

Quan redactem els OG cal que continguin els següents elements:

- ❖ Un verb que indiqui el grau de complexitat de l'objectiu
- ❖ L'esdeveniment de l'estudi
- ❖ Les unitats de l'estudi
- ❖ La temporalitat (si s'escau)

L'OBJECTIU GENERAL EN LA INVESTIGACIÓ

Un exemple del elements que ha de tenir l'OG

Verb → Comprendre

Esdeveniment de l'estudi → Participació política dels joves des d'una perspectiva de gènere

Unitats de l'estudi → en joves de 18 a 35 anys

Context → que formen part dels moviments socials de la ciutat de Barcelona

Temporalitat → en l'actualitat

OG – Comprendre la participació política dels joves de 18 a 35 anys que formen part, en l'actualitat, dels moviments socials de la ciutat de Barcelona, prenent una perspectiva de gènere.

ELS OBJECTIUS DE RECERCA

OBJETIVOS GENERALES	OBJETIVOS ESPECÍFICOS
Expresan el propósito central del proyecto o la declaración de intenciones del proyecto. No indican resultados concretos, sino los efectos generales que se quieren alcanzar con el proyecto. Están poco concretados. Pueden admitir varias interpretaciones y no hacen referencia a una acción medible directamente por medio de indicadores	Señalan los pasos que hay que hacer para alcanzar los objetivos generales. Deben ser coherentes con los objetivos generales, los que derivan. Expresan un mayor nivel de concreción, aunque no explicitan conductas o acciones directamente medibles a través de indicadores. Indican los efectos específicos que se quieren conseguir una vez desarrollado el proyecto

EXEMPLE DE FORMULACIÓ D'OBJECTIUS (I)

Pregunta de Investigació	Objetivo General	Objetivos Específicos
¿Cómo se interpreta las experiencias socio educativas de participación política desde una perspectiva de género de jóvenes entre 18 y 35 años que participan en movimientos sociales de Barcelona?	1. Comprender las experiencias socioeducativas de participación política desde una perspectiva de género de jóvenes entre 18 y 35 años que participan en movimientos sociales de Barcelona. Objetivos específicos.	1.1 Describir las experiencias socioeducativas de participación política desde una perspectiva de género de jóvenes entre 18 y 35 años que participan en movimientos sociales de Barcelona. 1.2 Describir y analizar los conceptos de participación política desde una perspectiva de género de jóvenes entre 18 y 35 años que participan en movimientos sociales de Barcelona. 1.3 Describir y analizar los condicionantes que influyen en sus experiencias de participación política desde una perspectiva de género de jóvenes entre 18 y 35 años que participan en movimientos sociales de Barcelona.

Folgueiras, P. (2020). De la pregunta de investigación a la metodología del estudio. Disponible a:
<http://diposit.ub.edu/dspace/handle/2445/150147>

EXEMPLE DE FORMULACIÓ D'OBJECTIUS (II)

Pregunta de Investigació	Objetivo General	Objetivos Específicos
¿Cómo es la participación política desde una perspectiva de género de jóvenes de 18 a 35 años que participan en movimientos sociales en la provincia de Barcelona?	2. Determinar la participación política de jóvenes de 18 a 35 años que participan en movimientos sociales desde una perspectiva de género.	2.1 Identificar los elementos de representación del o los conceptos de participación política desde una perspectiva de género de jóvenes de 18 a 35 años que participan en movimientos sociales. 2.2 Establecer los condicionantes de la participación política desde una perspectiva de género en los jóvenes de 18 a 35 años que participan en movimientos sociales. 2.3 Detallar variables de género que hacen posible/dificultan la participación política de jóvenes de 18 a 35 años que participan en movimientos sociales. 2.4 Identificar propuestas socioeducativas para incluir la perspectiva de género en la participación política de jóvenes.

Folgueiras, P. (2020). De la pregunta de investigación a la metodología del estudio. Disponible a:
<http://diposit.ub.edu/dspace/handle/2445/150147>

EXEMPLE DE FORMULACIÓ D'OBJECTIUS (III)

Pregunta de Investigació	Objetivo General	Objetivos específicos
¿Los proyectos de aprendizaje y Servicio desarrollados durante los últimos diez años en la ciudad de L'Hospitalet están logrando el impacto/los impactos socio-educativos esperados en los servicios solidarios realizados y en la red generada?	1. Valorar el impacto/impactos socioeducativos de los proyectos de ApS (en el Servicio y en la red generada) desarrollados en la ciudad de L'Hospitalet de Llobregat.	1.1 Describir y seleccionar los proyectos de ApS participantes en el estudio. 1.2 Identificar y analizar el distrito/distritos donde se han desarrollado más proyectos de ApS. 1.3 Identificar, analizar y valorar las redes sociales generadas a partir de los proyectos de APS. 1.4 Identificar, analizar y valorar los servicios solidarios realizados a partir de los proyectos de ApS. 1.5 Identificar, analizar y valorar los servicios solidarios realizados a partir de los proyectos de ApS. 1.6 Identificar otros impactos en las entidades sociales, etc. participantes en los proyectos de ApS.

Folgueiras, P. (2020). De la pregunta de investigación a la metodología del estudio. Disponible a:
<http://diposit.ub.edu/dspace/handle/2445/150147>

EXEMPLE DE FORMULACIÓ D'OBJECTIUS (IV)

Pregunta de Investigació	Objetivo General	Objetivos específicos
¿Cómo es y cómo se interpreta la satisfacción de los chicos y chicas de 12 a 16 años que participan en el Consejo de Chicos y Chicas de la ciudad de L'Hospitalet?	1. Conocer la satisfacción de los participantes del Consejo de Chicos y Chicas de la ciudad de L'Hospitalet de Llobregat.	1.1 Identificar y analizar el grado de conocimiento que tienen los y las participantes sobre lo que hacen y por qué lo hacen. 1.2 Identificar y analizar los aprendizajes ciudadanos que desarrollan las y los participantes con la experiencia. 1.3 Identificar y analizar la proyección social que otorgan los y las participantes a los aprendizajes adquiridos. 1.4 Identificar y analizar la valoración que hacen del proceso participativo del Consejo de Chicos y Chicas de la ciudad.

ACTIVITAT

Una vegada llegits els documents requerits i la presentació sobre com es presenten els objectius d'investigació heu de realitzar la següent tasca:

1. INDIVIDUAL - Seleccioneu dos dels articles que havíeu trobat en la primera activitat individual sobre cerca documental. Identifiqueu la pregunta i els objectius d'investigació que es presentin en ambdós articles.
2. GRUPAL - A partir del tema d'investigació grupal que heu triat, plantegeu dues preguntes d'investigació, dos objectius generals i 4 objectius específics (*) per a cada objectiu general – heu de redactar dos objectius específics.